

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การมุ่งขยายโอกาสทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการเสริมสร้างความรู้ของประชาชนในประเทศให้เกิดอย่างทั่วถึงเสมอภาคกันทั้งในเมืองและชนบท ลดความแตกต่างทางความรู้ เพื่อให้ประชาชนสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นการยกระดับความรู้ของประชาชนในภาพรวม และก่อให้เกิดสังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based society) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลที่มุ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (life-long Learning) และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทอย่างมาก ในการจัดการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ที่จัดเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้อย่างมหาศาลเปรียบเสมือนห้องสมุด (virtual library) ขนาดใหญ่ของโลก ที่สร้างโอกาสการศึกษาเรียนรู้ของประชาชนอย่างไร้ขีดจำกัดไม่ว่าจะเป็นเรื่องเวลาหรือสถานที่ ลดความเหลื่อมล้ำของสถานภาพและความแตกต่างของวัย ที่เป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จะก่อให้เกิดสังคมฐานความรู้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกของประเทศไทยที่ใช้ระบบการสอนทางไกลผ่านสื่อประสมอันมีสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อหลัก และมีสื่ออื่น ๆ อาทิ รายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียง เทปวีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนและ e-Learning เป็นสื่อเสริม และสื่อที่กล่าวนี้ได้รับการพัฒนามาโดยลำดับตลอดช่วงเวลากว่า 28 ปี ของการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสและสร้างความเสมอภาคในการศึกษาให้แก่ประชาชน ทุกหมู่เหล่าทั่วประเทศตามปณิธานของมหาวิทยาลัย และนับแต่เมื่อ พ.ศ.2547 มหาวิทยาลัยได้ประกาศยุทธศาสตร์พัฒนามหาวิทยาลัยสู่การเป็น e-University หรือมหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ ที่ทันสมัยก้าวทันวิทยาการที่รุดหน้าผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และผสมผสานสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างระบบการเรียนการสอนทางไกล ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และขยายแนวทางการจัดการศึกษาให้ก้าวไปสู่การเป็น e-Education ในการสร้างความพร้อมทางด้านทรัพยากรมนุษย์ของประเทศตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) โดยใช้ศักยภาพการจัดการเรียนการสอนในระบบทางไกลร่วมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของมหาวิทยาลัยตามโครงการพัฒนาศูนย์ความรู้เพื่อบริการสังคม โดยมีเป้าหมายให้บริการวิชาการและวิชาชีพแก่สังคมเพื่อตอบสนองนโยบาย การจัดการศึกษาตลอดชีวิตของรัฐรวมทั้งการให้บริการวิชาการแก่สังคมซึ่งเป็นปณิธานและพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยโดยบรรจุอยู่ในแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

พ.ศ.2550-2553 และเป็นส่วนต่อขยายเชื่อมโยงกับการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การจัดการ ความรู้ พ.ศ.2549-2551 ของมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ พ.ศ.2550 มหาวิทยาลัยเห็นชอบให้ดำเนินโครงการพัฒนาศูนย์ความรู้เพื่อบริการ สังคมเป็นโครงการนำร่องเพื่อศึกษาแนวทางสร้างสรรค์ และเผยแพร่องค์ความรู้ที่ครอบคลุมศาสตร์ ต่าง ๆ ในลักษณะสหวิทยาการทั้งด้านสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตามสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัย เปิดเพื่อให้สามารถบูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญา สากลและนำเสนอเผยแพร่ให้บริการความรู้ที่ได้ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เปิดโอกาสให้ผู้สนใจ ทั่วไปสามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้ที่เป็นประโยชน์อันนำไปสู่การยกระดับความรู้เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิต หรือการใช้เพื่อประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชนและสังคมในลักษณะเป็นการศึกษาได้ต่อเนื่อง ตลอดชีวิตที่ไม่จำเป็นต้องได้รับปริญญาและไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่ เพศ วัย หรือสถานภาพใด ๆ โดยดำเนินการในลักษณะการวิจัยเชิงพัฒนาในรูปแบบโครงการย่อยอันประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย เพื่อศึกษาและพัฒนาความรู้ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านผู้สูงอายุ และด้านการศึกษา สำหรับโครงการแม่บท คือ โครงการพัฒนาศูนย์ความรู้เพื่อบริการสังคมนี้ เป็นโครงการเพื่อพัฒนาเว็บ ไซต์สำหรับรองรับเนื้อหาและให้บริการความรู้ในส่วนของโครงการวิจัยย่อยข้างต้นคู่ขนานไปกับการ ศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดระบบงานเพื่อรองรับการดำเนินงานของศูนย์ความรู้เพื่อบริการ สังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อพัฒนาเว็บไซต์และรูปแบบการจัดระบบงานเว็บสำหรับรองรับเนื้อหาและ ให้บริการความรู้ของศูนย์ความรู้เพื่อบริการสังคม
- 2.2 เพื่อทดลองใช้เว็บไซต์และระบบงานจัดการความรู้ของศูนย์ความรู้เพื่อบริการสังคม
- 2.3 เพื่อประเมินผลการใช้เว็บไซต์และการจัดการระบบเว็บของศูนย์ความรู้เพื่อบริการสังคม

3. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาตามโครงการพัฒนาเว็บไซต์ศูนย์ความรู้เพื่อบริการสังคมครั้งนี้ คณะผู้วิจัย ทำการศึกษาในขอบเขต ดังนี้

- 3.1 พัฒนาเว็บไซต์ศูนย์ความรู้เพื่อบริการสังคม สำหรับรองรับเนื้อหาความรู้ในด้านที่ มหาวิทยาลัยกำหนด ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านผู้สูงอายุ และด้านการศึกษา เพื่อนำร่องในการให้บริการ วิชาการแก่สังคมผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อันประกอบด้วยเนื้อหาที่ได้จากผลการวิจัยจากโครงการ ย่อยแต่ละโครงการ ดังนี้

3.1.1 สุขภาวะผู้สูงอายุ

3.1.2 การพัฒนาองค์ความรู้และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ครอบครัวศึกษา: ครอบครัวกับความพอเพียง

3.1.3 การพัฒนาการวัดและประเมินการคิดในชั้นเรียน

3.1.4 การสร้างความรู้ด้านการออกแบบและผลิตสื่อการศึกษาทางไกลผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์

3.2 แนวทางพัฒนาระบบงานของเว็บไซต์ศูนย์ความรู้เพื่อบริการสังคมที่ยั่งยืน โดยครอบคลุมความรู้ในด้านผู้สูงอายุ ด้านครอบครัว และด้านการศึกษา (รายละเอียดตามข้อเสนอโครงการย่อย 3.1.1-3.1.4)

3.3 ทดลองใช้และประเมินการใช้งานเว็บไซต์ศูนย์ความรู้เพื่อบริการสังคม โดยพิจารณาจากการนำเสนอเนื้อหาความรู้ จำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์ และจำนวนสมาชิกที่สมัครเข้ารับข้อมูลข่าวสาร

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

เว็บไซต์ หมายถึง หน้าเว็บเพจหลายหน้าซึ่งเชื่อมโยงกันผ่านทางไฮเปอร์ลิงก์ ส่วนใหญ่จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์โดยถูกจัดเก็บไว้ในเว็ลด์ไวด์เว็บ หน้าแรกของเว็บไซต์ที่เก็บไว้ที่ชื่อหลักจะเรียกว่า โฮมเพจ การเรียกดูเว็บไซต์โดยทั่วไปนิยมเรียกดูผ่านซอฟต์แวร์ในลักษณะของเว็บเบราว์เซอร์

ศูนย์ความรู้เพื่อบริการสังคม หมายถึง แหล่งรวบรวม สร้างสรรค์ เผยแพร่และให้บริการความรู้ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้สนใจทั่วไปในสังคมสามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้ โดยมีเนื้อหาตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดในระยะแรกครอบคลุม 4 ด้าน คือ สุขภาวะผู้สูงอายุ การพัฒนาองค์ความรู้และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ครอบครัวศึกษา: ครอบครัวกับความพอเพียง การพัฒนาการวัดและประเมินการคิดในชั้นเรียน การสร้างความรู้ด้านการออกแบบและผลิตสื่อการศึกษาทางไกลผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์

การพัฒนาศูนย์ความรู้เพื่อบริการสังคม หมายถึง การพัฒนาเทคโนโลยีเครือข่ายสารสนเทศเพื่อรองรับเนื้อหาความรู้จากช่องทางการได้มาในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ตามกรอบความรู้เพื่อให้บริการในด้านที่มหาวิทยาลัยกำหนด รวมทั้งการดำเนินงานของศูนย์ฯ การบริหารจัดการความยั่งยืนและจัดระบบงานสนับสนุนการดำเนินงานที่ยั่งยืน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 มหาวิทยาลัยมีช่องทางเผยแพร่ความรู้เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมผ่านเว็บไซต์ ศูนย์ความรู้เพื่อบริการสังคม

5.2 ประชาชนได้รับความรู้ในเชิงสหวิทยาการที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

5.3 คณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยมีโอกาสพัฒนาความรู้และงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง

